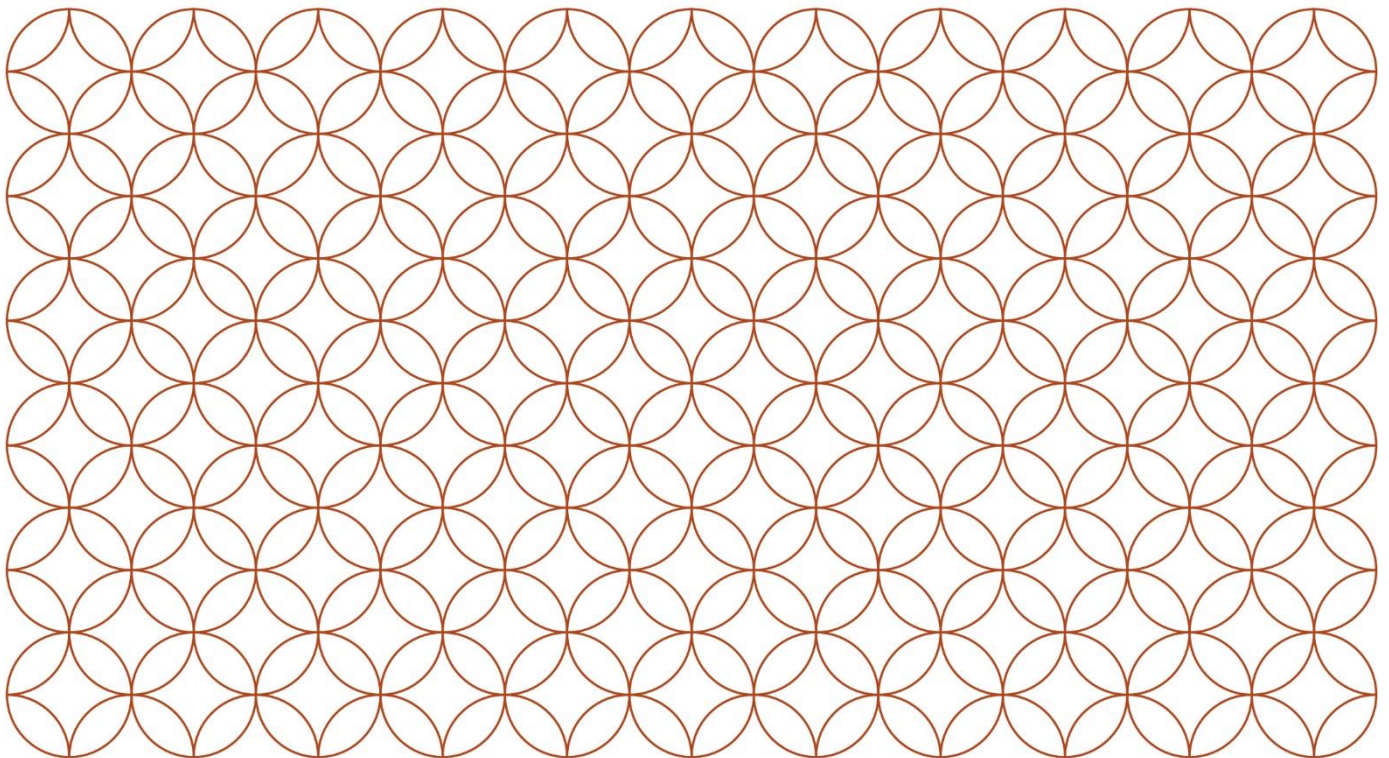

REDOVISNING AV
REGERINGSUPPDRAG

Uppföljning av statsbidrag för likvärdig skola 2020 och 2021

Skolverket

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

Dokumentdatum: 2022-09-06

Diarienummer: 5.1.3 2020:235

Skolverket, Stockholm 2022

Innehåll

1. Bakgrund	4
1.1 Om statsbidraget för likvärdig skola	4
1.2 Uppdrag att följa upp statsbidraget.....	4
2. Uppföljningens resultat	5
2.1 Delrapport 1: Registerstudie	5
2.2 Delrapport 2: Intervjustudie	6
Delrapporter	8

1. Bakgrund

Härmed redovisas uppföljningen av statsbidraget för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i skolan 2020 och 2021, i enlighet med uppdrag i Skolverkets regleringsbrev för 2020. Uppföljningen består av en registerstudie och en intervjustudie.

1.1 Om statsbidraget för likvärdig skola

Statsbidraget för en likvärdig skola ska användas till att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. Bidraget regleras i förordningen (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

Statsbidraget kan sökas av huvudmän för grundskola och förskoleklass. Bidraget ska användas till att utöka pågående insatser eller utföra nya insatser som stärker likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklass, grundskola eller fritidshem. Huvudmannen bestämmer hur fördelningen av statsbidraget ska göras inom sin organisation.

Alla kommunala och enskilda huvudmän för förskoleklass och grundskola som tilldelas en bidragsram kan ta del av statsbidraget. Bidragsramen är en förutsättning för att kunna ansöka om bidraget. Bidragsramar fastställs inför varje ny bidragsomgång. Skolverket beräknar bidragsramarna utifrån ett socioekonomiskt index och huvudmannens genomsnittliga elevantal de tre senaste åren som det finns elevstatistik på.¹ Det socioekonomiska indexet, som tas fram av Statistiska centralbyrån (SCB), utgår från en modell som beräknar sannolikheten att en elev inte blir behörig till ett nationellt program i gymnasieskolan. En huvudman med en högre andel elever som enligt modellen inte väntas bli behöriga till gymnasiet får ett högre index och således även ett högre bidrag per elev än en huvudman med en lägre andel obehöriga.

Anslaget för statsbidraget har höjts succesivt de senaste åren. För bidragsomgången 2020 uppgick det totala beloppet till knappt 4,9 miljarder kronor. Detta var en ökning från föregående år, då beloppet var 3,5 miljarder kronor. För bidragsomgången 2021 fanns tillgängliga medel om ungefär 6,2 miljarder kronor.

1.2 Uppdrag att följa upp statsbidraget

Skolverket fick i uppdrag i regleringsbrevet 2020 att följa upp att statsbidraget för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling används till insatser som stärker likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklassen eller grundskolan. Skolverket ska även följa upp att bidraget använts till insatser inom kategorierna

---

¹ Den senast uppdaterade elevstatistiken har två års eftersläpning.

personal, kompetensutveckling, lärverktyg, elevhälsa eller övrigt. Uppföljningen ska utgå från en risk- och väsentlighetsanalys och omfatta ett betydande urval av olika kommunala och enskilda huvudmän. Uppföljningen ska bidra till att utveckla myndighetens fortsatta arbete att främja en stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklassen och grundskolan.

Mot bakgrund av uppdraget i regleringsbrevet tog Skolverket under våren 2021 fram en modell för hur regelbunden uppföljning skulle kunna se ut. Modellen beslutades i juni 2021.²

Uppföljningsmodellen består av två huvudsakliga aktiviteter:

- En årlig sammanställning av data ur handläggningssystemet och andra källor, där det följs upp hur statsbidraget har nått ut till huvudmännen samt hur huvudmännen har nyttjat statsbidraget.
- En årlig intervjustudie med ett urval av huvudmän.

Uppföljningen ska också ligga till grund för en årlig intern workshop för att bidra till Skolverkets lärande.

2. Uppföljningens resultat

Uppföljningens resultat presenteras i sin helhet i de två delrapporterna. Nedan följer en sammanfattning av de huvudsakliga resultaten i respektive studie.

2.1 Delrapport 1: Registerstudie

Den första delen av uppföljningen syftar till att följa upp hur statsbidraget för likvärdig skola har nått ut och nyttjats av huvudmän bidragsåren 2020 och 2021. Registerstudien baseras på uppgifter som huvudmän har lämnat i ansökan om bidrag för 2021 samt i redovisningen av bidragsåret 2020. De huvudsakliga resultaten sammanfattas nedan.

- **Statsbidraget har en bred spridning.** Uppföljningen visar att en stor andel av de huvudmän som var kvalificerade att ansöka om statsbidraget har ansökt och beviljats bidrag för bidragsåret 2021. Ungefär 90 procent av huvudmännen som tilldelades en bidragsram ansökte om bidraget. Sammanlagt har Skolverket beviljat bidrag om knappt 6,2 miljarder kronor. Det motsvarar ungefär 99 procent av det totala anslaget. De huvudmän som beviljats statsbidrag samlar tillsammans drygt 99 procent av alla elever hos

---

² 2 Skolverket 2021-06-09. Modell för uppföljning av statsbidraget för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling. Dnr. 2020:235.

huvudmän som var kvalificerade att ansöka om bidraget. Statsbidraget når således ut till de flesta elever i förskoleklass och grundskola.

- **Enskilda huvudmän med få elever och små bidragsramar ansöker i mindre utsträckning om bidraget.** Samtliga kommunala huvudmän har ansökt och beviljats statsbidrag bidragsåret 2021. Andelen enskilda huvudmän som ansökt om statsbidrag uppgår till ungefär 85 procent. Det är alltså ungefär 15 procent av de enskilda huvudmän som var kvalificerade för bidraget som valt att inte ansöka om statsbidraget. Av de huvudmän som inte ansökt om bidrag är nästan samtliga huvudmän med förhållandevis få elever och därmed en förhållandevis liten bidragsram.
- **Bidraget används främst till insatser i grundskolan.** Huvudmännen får använda bidraget till insatser i förskoleklass, grundskola och fritidshem. En insats kan riktas mot en eller flera skol- och verksamhetsformer. Uppgifter i ansökan för 2021 visar att huvudmän främst planerar att använda pengarna till insatser i grundskolan.
- **Bidraget används främst till personalkostnader.** Utifrån redovisningen av bidragsåret 2020 är det tydligt att huvudmännen främst har använt bidraget till personalkostnader. Drygt 75 procent av det totala redovisade beloppet har enligt huvudmännens redovisningar lagts på denna kostnadspost (andra möjliga kostnadsposter är kompetensutveckling, lärverktyg, elevhälsa samt övrigt).

2.2 Delrapport 2: Intervjustudie

Uppföljningens andra del syftar till att ge en bild av hur huvudmän har använt statsbidraget för att stärka likvärdigheten och kunskapsutvecklingen. Resultaten baseras på intervjuer med tio huvudmän som tog del av statsbidraget under 2021 och som även tar del av statsbidraget under 2022. De huvudsakliga resultaten sammanfattas nedan.

- **Statsbidraget har hos de intervjuade huvudmännen framför allt använts till insatser med potential att stärka likvärdighet och kunskapsutveckling.** Resultaten från vår intervjustudie pekar på att de intervjuade huvudmännen i stor utsträckning har använt statsbidraget till insatser som faller inom bidragets brett definierade syfte och som har potential att stärka likvärdighet och kunskapsutveckling. Huvudmännen beskriver att de till allra största del har använt statsbidraget till kostnader för personal, särskilt då i syfte att förbättra undervisningen och att bidra till ökad trygghet och studiero. Även kompetensutveckling för att stärka lärarnas undervisningsskicklighet och för att förbättra skolornas arbete med trygghet och elevhälsa förekommer i flera fall. När det gäller insatser inom läromedel har huvudmännen främst använt statsbidraget till inköp av digitala lärverktyg.
- **Ett stort antal insatser tar utgångspunkt i skolans kompensatoriska uppdrag** och vilka utmaningar som lokalt är viktigast att adressera för att

stärka likvärdigheten i denna betydelse. I vissa fall syftar dock insatser till att uppnå likvärdig kvalitet i betydelsen "lika för alla", ofta genom att tillföra personella eller materiella resurser i bredare satsningar för att stärka undervisningen generellt. Vi har sammantaget inte identifierat några exempel på där statsbidraget har använts till insatser som faller utanför vad statsbidraget får användas till.

- **De intervjuade huvudmännen har i stor utsträckning kunnat genomföra planerade insatser**, men covid-19 pandemin upplevs ha haft en viss påverkan på vissa insatsers genomförbarhet och på verksamhetens kapacitet i stort. De insatser som huvudmännen planerar inför 2022 är i stor utsträckning samma som insatserna 2021.
- **Utmaningar för ökad likvärdighet och kunskapsutveckling gäller i första hand tillgång till personal.** De utmaningar huvudmännen beskriver speglar till stor del de insatser de har använt bidraget till. Tillgången till kompetenta lärare för att säkra en hög och likvärdig kvalitet i undervisningen, samt materiella och personella resurser som på olika sätt stärker upp i och omkring undervisningen för att klara av skolans kompensatoriska uppdrag, nämns framför allt som de stora utmaningarna. Dessutom identifierar vissa huvudmän att de behöver bli bättre på att genomföra analyser inom det systematiska kvalitetsarbetet för att kunna utveckla arbetet med att stärka likvärdighet och kunskapsutveckling.
- **Planering för och uppföljning av insatser sker inom det ordinarie systematiska kvalitetsarbetet.** Vad gäller huvudmännens analys inför och uppföljning av insatser kring likvärdig skola hänvisar de till sitt ordinarie systematiska kvalitetsarbete och menar att de inte har genomfört separata analyser enbart av insatserna som bekostas av medel från statsbidraget. Analysen har i stället ingått som en del av det ordinarie systematiska kvalitetsarbetet. Det fanns inga tydliga skillnader mellan huvudmännen i detta avseende trots att fem av huvudmännen valdes ut utifrån antagandet om att det fanns risk för ett svagt systematiskt kvalitetsarbete och fem utifrån att de antogs ha ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete.
- **Huvudmännen ser resultat men vissa insatser är svåra att följa upp.** Det finns huvudmän som hänvisar till skolors positiva utveckling i betygsresultat som exempel på vad uppföljningarna av insatserna har visat. Ett par huvudmän menar att ett resultat av insatserna är att tryggheten har ökat på skolorna. Andra resultat av statsbidraget för likvärdig skola som lyfts fram är till exempel att en resursskola har startats.

Flera huvudmän menar att det finns insatser där det är svårare att se tydliga resultat (till exempel insatser som ska leda till att undervisningen ska möta alla elever utifrån deras behov). Sådana insatser förklaras antingen vara svåra att mäta och utvärdera eller så väntar huvudmännen sig att det kommer att ta många år innan insatserna visar resultat. Det finns också huvudmän som pekar på att det inte går att följa upp den specifika effekten av vissa mindre insatser, i förhållande till övrigt utvecklingsarbete.

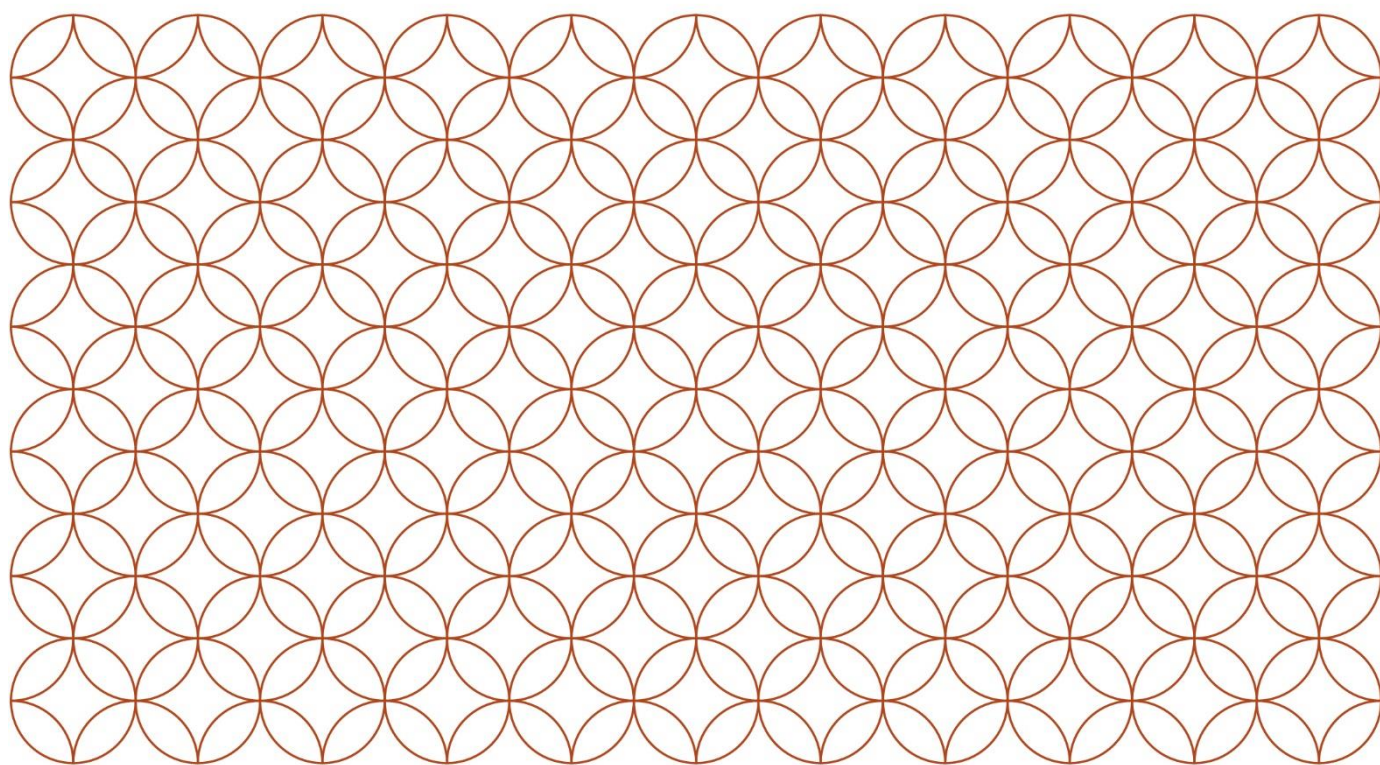
- **Svårt att bedöma insatsernas bidrag till de långsiktiga målen.** Vi har också frågat huvudmännen om insatserna som har genomförts med stöd av statsbidraget har bidragit till de långsiktiga målen om ökad likvärdighet och kunskapsutveckling. Flera svarar jakande på frågan även om de också lägger till att det är svårt att komma med konkreta exempel eller ”bevis” för att de har kommit närmare dessa större mål. Det finns också huvudmän som tar upp att det är en utmaning att veta vilket resultat som beror på statsbidraget för likvärdig skola och inte. En förklaring som kan påverka huvudmännens förutsättningar att bedöma bidragets specifika avtryck är att uppföljningen av resultat, som vi nämnt ovan, framför allt har skett inom ordinarie systematiskt kvalitetsarbete och inte separat för enskilda insatser.
- **Informationen om statsbidraget upplevs tydlig och relevant.** Respondenterna blev tillfrågade hur de ser på informationen om statsbidraget som finns på Skolverkets webbplats. Samtliga intervjuade tycker att informationen är tydlig och relevant.
- **Statsbidragets öppna utformning uppskattas.** Flera av huvudmännen tar upp att de uppskattar statsbidragets utformning och att det är relativt fritt och har större kategorier. Då kan huvudmännen verkligen utgå från sin analys av skolornas behov.
- **Utmaning att planera långsiktigt.** En utmaning som flera huvudmän tar upp är att de tycker det är svårt att planera långsiktigt för sitt utvecklingsarbete när de inte vet hur länge de kommer att få statsbidraget för likvärdig skola. Huvudmännen tar upp att det är viktigt med god framförhållning vad gäller statsbidragen för att de ska kunna planera sin verksamhet.

Delrapporter

Delrapport 1: Uppföljning av statsbidrag för likvärdig skola – Registerstudie bidragsåren 2020 – 2021

Delrapport 2: Uppföljning av statsbidrag för likvärdig skola – Intervjuer med tio huvudmän som tagit del av statsbidraget under 2021

Skolverket

www.skolverket.se